

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	181 Харчові технології
Тип і назва освітньої програми	ОПП Харчові технології
Курс, семестр	2 курс, 1 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: <i>денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год., самостійна робота – 60 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладачка:</i> Загребельна Ірина Леонідівна , к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та публічного управління <i>Контакти:</i> аудиторія 464, (ПДАУ, навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> iruna.zagrebelsna@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладачки:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/zagrebelsna-iryna-leonidivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови для вивчення дисципліни «Вища математика».
Компетентності	<i>Інтегральна:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів у сфері харчових технологій. <i>Загальні:</i> ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 4. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. <i>Спеціальні (фахові):</i> СК 6. Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки. СК 13. Здатність підвищувати ефективність виробництва, впроваджувати сучасні системи менеджменту. СК 14. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, професійні та базові знання в галузі економіки і логістики для вирішення прикладних задач
Програмні результати навчання	ПРН 24. Здійснювати технологічні, технічні, економічні розрахунки в рамках розроблення та виведення харчових продуктів на споживчий ринок, вести облік витрат матеріальних ресурсів. ПРН 25. Виявляти творчу ініціативу з питань ринкової трансформації економіки.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Навчальна дисципліна передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: комунікативні (комунікабельність, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, проведення презентації, робота в команді, зворотний зв'язок); когнітивні та інформаційні (логіка, бажання навчатися, критичне мислення, самоорганізація); креативні (генерація нових ідей та інноваційних рішень); безконфліктність (вміння врегульовувати суперечності між членами команди або зацікавленими сторонами в процесі реалізації проєктів).

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування системи теоретичних знань і практичних умінь щодо економічних основ діяльності підприємств харчової промисловості, розвитку здатності аналізувати та планувати виробничо-господарські процеси, здійснювати технологічні, технічні й економічні розрахунки, вести облік витрат ресурсів та приймати економічно обґрунтовані рішення. Дисципліна сприяє формуванню творчої ініціативи, здатності застосовувати сучасні системи менеджменту та інформаційно-комунікаційні технології для підвищення ефективності виробництва в умовах ринкової трансформації економіки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання
- Тема 2. Ринок і продукція
- Тема 3. Прогнозування та планування діяльності підприємства
- Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
- Тема 5. Капітал підприємства
- Тема 6. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства
- Тема 7. Витрати підприємства
- Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда), наочні методи (ілюстрування); практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, робота з аналітичним матеріалом, статистичними даними: конспектування, розрахункові роботи, підготовка реферату/презентації); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації); інтерактивні методи (дискусії, проєктування професійних ситуацій, «Мозковий штурм»); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання); методи усного контролю (опитування, бесіда, доповіді); методи письмового контролю (виконання практичних завдань, розв'язування тестів, самостійна робота).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала оцінювання результатів навчання

Наведені в Додатку до Силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

– щодо термінів виконання та перескладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання

Терміни виконання та перескладання регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://surl.li/fovtfl> та Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті <https://surl.li/vtddik>.

Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату.

– щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань,

	завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці «Академічна доброчесність» Полтавського державного аграрного університету: http://surl.li/irohph.
– щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.
– щодо зарахування результатів неформальної \ неформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Здобуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету: https://surl.li/szdvqi.
– щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора інституту. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О.Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с
3. Економіка підприємства: навчальний посібник / А.В. Непрана, І.Ю. Шевченко. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. Т. 1. 537 с.
4. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
5. Шевченко Л. С., Марченко О. С., Гриценко О. А. Економіка підприємства : навч. посіб.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 212 с.

Допоміжні

1. Волкова Н.В., Загребельна І.Л., Петренко М.А. Розвиток онлайнплатформ для обміну та продажу сільськогосподарської продукції. Ефективна економіка. 2024. No 5. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3818>
2. Горбач Л.М., Рубан О.О., Гуменюк Я.М. Зелена економіка та сталє виробництво в умовах глобалізації. Економіка та суспільство. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3338/3265>
3. Дейнека Т. А., Дивнич О. Д., Чернова О. В., Загребельна І. Л., Волкова Н. В. Сучасні глобальні тенденції економіки. Бізнес Інформ. 2022. № 12. С. 37 – 44. URL: <https://www.business-inform.net/>
4. Економіка підприємства. підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/32639/1/Ekonomik_2021.pdf
5. Загребельна І.Л., Світлична А.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. № 1. С. 54-61.
6. Загребельна І. Л., Воронько-Невіднича Т. В., Дубовик А. М., Киричок А. Ю. Управління розвитком підприємства за сучасних умов господарювання. Галицький економічний вісник. 2021. № 3 (70). URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?70>
7. Захарченко В.І. Економіка підприємства. Практикум. К.: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. 144 с.
8. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська А.В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Миколаїв: МНАУ, 2021. 216 с.
9. Safonov Y., Borshch V., Shulzhenko I., Zahrebelna I, Bolshakova I. Digital Transformation in Developing Economies under the COVID-19 Pandemic. IEEE Engineering Management Review, 2022, p. 1-9, doi: 10.1109/EMR.2022.3195873.
10. Shevchenko I. Economics of enterprise: course book for practical classes and independent work of students. 2 nd edition, updated / I. Shevchenko, O. Dmytriieva. Kharkiv: FOP Brovin O.V., 2022. 156 p

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 29.08.2025).
2. Міністерство економіки України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 29.08.2025).
3. Національний банк України: офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 29.08.2025).
4. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 29.08.2025).
5. Законодавство України / Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 29.08.2025).

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до програми
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
(денна форма здобуття освіти)**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом за всі види контролю, балів
	Усне опитування	Тестування	Виконання практичних завдань	Виконання завдань самост. роботи	Написання реферату	
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	-	-	-	3	6*	3
Тема 2. Ринок і продукція	3	3	4	3		13
Тема 3. Прогнозування та планування діяльності підприємства	3	3	4	3		13
Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	3	3	4	3		13
Тема 5. Капітал підприємства	3	3	4	3		13
Тема 6. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	3	3	4	3		13
Тема 7. Витрати підприємства	3	3	4	3		13
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	3	3	4	3		13
Написання реферату					6*	6
	21	21	28	24	6	100
<i>Разом</i>						100
Залік						-
Всього за вивчення дисципліни						100,0

* - по 1 темі;

Шкала та критерії оцінювання усного опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	відповідь правильна, обґрунтована, осмислена та характеризує наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Студент демонструє глибоке розуміння ключових концепцій та теорій економіки підприємства, може застосовувати ці знання для аналізу складних економічних ситуацій та прийняття обґрунтованих рішень, демонструє знання новітніх досліджень та тенденцій в галузі економіки підприємства, аналізує різні точки зору та аргументи, формулює власну позицію та обґрунтовувати її, інтегрує знання з різних галузей економіки та управління для вирішення комплексних задач. Відповідь характеризує уміння розв'язувати проблему, інтегрувати знання та повністю відображає визначений результат навчання за темою.
2	відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання. Студент демонструє розуміння економічних принципів, моделей та теорій, що лежать в основі діяльності підприємства. Він може пояснити економічні поняття, аналізувати економічні процеси та явища, а також виявляти причинно-наслідкові зв'язки, аналізує різні точки зору, оцінює достовірність інформації, виявляє альтернативні рішення та обґрунтовує свій вибір, демонструє здатність до самостійного мислення та творчого підходу до вирішення проблем, лаконічно формулює свої думки, використовує професійну термінологію з економіки сільського господарства.

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями. Студент демонструє знання термінології, але немає розуміння економічних процесів та їх взаємозв'язку, пояснює економічні явища, але не наводить приклади, адаптує теоретичні знання до конкретних умов завдання, при цьому використовує стандартні алгоритми, формулює висновки, однак вони є недостатньо аргументованими.
0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити досягнення результатів навчання здобувача вищої освіти

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-3	По кожній темі 10 тестових завдань. Бали: від 0-3 (по 0,3 балів за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Високий рівень (Завдання виконано повністю і правильно, продемонстровано глибоке розуміння економічних понять і закономірностей. Розрахунки точні, аргументація логічна, відповіді розгорнуті, є елементи самостійних висновків і творчого підходу. Робота оформлена охайно, з дотриманням вимог.)
3	Достатньо високий рівень (Завдання виконано в основному правильно, з незначними неточностями, матеріал засвоєно добре, але частково бракує глибини аналізу, є окремі помилки у розрахунках або висновках, що не впливають на загальну якість. Оформлення відповідає вимогам.)
2	Середній рівень (Завдання виконано частково, із помилками у розрахунках або тлумаченні понять, рівень засвоєння матеріалу поверхневий, висновки не завжди логічно обґрунтовані. Робота потребує доопрацювання.)
1	Низький рівень (Завдання виконано менше ніж наполовину, є суттєві помилки у розрахунках і логіці викладу. Відсутнє розуміння основних економічних принципів, не дотримано вимог до оформлення.)
0	Дуже низький рівень (Завдання не виконано, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.)

Шкала та критерії оцінювання виконання реферату*

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно, логічно; список використаних джерел 5-6 позицій, оформлення документа відповідає стандарту, презентація наявна і повністю висвітлює досліджувану тему, здобувач при захисті реферату демонструє повне засвоєння матеріалу;
4-5	тема реферату викладена правильно, матеріал реферування відповідає вимогам досягнення результату навчання, повноті та логіці викладу; список використаної літератури містить 4-5 джерел, в оформленні документа наявні некритичні порушення, презентація висвітлює предмет аналізу, але має вади недостатньої конкретизації матеріалу, здобувач при захисті реферату достатньою мірою володіє матеріалом за темою реферату;
2-3	тема реферату викладена правильно, але є певні недоліки щодо відповідності результату навчання, повноті та логіці викладу; список використаної літератури містить 4-5 джерел, в оформленні документа наявні некритичні порушення, презентація відсутня або не висвітлює предмет аналізу у повному обсязі, здобувач при захисті реферату не повною мірою володіє матеріалом за темою реферату;

1	тема реферату не розкрита, список використаної літератури містить менше 2 наукових джерел, оформлення документу здійснено з критичними порушеннями, презентація відсутня, здобувач відмовляється від захисту;
0	невиконано завдання, тобто реферат взагалі відсутній що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії виконання завдань самостійної роботи (3 завдання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	завдання виконане повністю: тема розкрита; матеріал викладено логічно, структуровано та послідовно; продемонстровано глибоке розуміння економічних категорій, понять і закономірностей; використано коректні формули, розрахунки; наявні власні висновки або узагальнення; оформлення відповідає вимогам.
2	завдання виконане, але має окремі недоліки: тема загалом розкрита, але без достатньої глибини; логіка викладу загалом збережена, проте є окремі неточності; допущені незначні помилки у трактуванні понять або розрахунках; висновки є, але вони недостатньо обґрунтовані; оформлення переважно відповідає вимогам.
1	завдання виконано частково: тема розкрита фрагментарно, виклад матеріалу має порушення логіки або структури, допущені суттєві неточності в економічних поняттях, відсутні або поверхневі висновки, оформлення має недоліки.
0	завдання самостійної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.